

1. Wienin Suomi-koulu

Opetuksen järjestää Wienin suomalainen kouluyhdistys. Opetusryhmät muodostetaan vuosittain iän, taidon ja resurssien mukaan. Opetusta järjestetään 3-16-vuotiaille kerran viikossa kahden tunnin ajan. Lisäksi toimintaamme kuuluu nuorisoryhmä (10-18-vuotiaille), joka kokoontuu kerran kuussa kolmen tunnin ajan.

Suomi-koulun voi aloittaa kolmevuotiaana. Isompien (yli 4-vuotiaiden) ryhmässä voi aloittaa missä kuussa tahansa, vaikka lukuvuosi alkaakin aina syyskuun toisella viikolla. Pienten ryhmässä (3- ja 4-vuotiaat) voi aloittaa vain tammi-, huhti- tai syyskuussa kyseisen kuukauden ensimmäisellä kerralla. Kolmivuotissyntymäpäivän on osuttava kahden mahdollisen aloituskerran väliin, joista voi valita joko aikaisemman tai myöhemmän, lapselle sopivamman ajan. Tällä käytännöllä halutaan rauhoittaa pienten lasten ryhmän opetustilannetta. Lasten on myös selvittävä ilman vaippoja.

Lapsen on ymmärrettävä suomea voidakseen seurata opetusta. Koulu ei opeta suomen kielen alkeita, vaan pyrkii vahvistamaan lapsen suomen kielen taitoja. Suomi-koulun oppilaiden perheiden kielelliset ja kulttuuriset taustat ovat usein hyvin erilaisia. Suomi-koulussa on yleensä enemmän oppilaina pieniä lapsia kuin teini-ikäisiä. Tämän takia isompien oppilaiden ikäjakauma on suurempi kuin pienempien oppilaiden. Oppilaiden suomen kielen taitotasot saattavat olla hyvin erilaisia sen mukaan, miten paljon he kuulevat ja käyttävät kasvuympäristössään suomea.

Suomi-koulun oppilaiden vanhemmat ovat Wienin suomalaisen kouluyhdistyksen jäseniä, ja heidän toivotaan oman aktiivisuutensa mukaan osallistuvan Suomi-koulun toimintaan ja varainhankintaan.

Tämä opetussuunnitelma perustuu OPSista! – Suomi-koulujen opetussuunnitelma suositukseen.

2. Opetuksen tehtävät, arvot, oppimiskäsitys ja oppimisen tukeminen

Wienin Suomi-koulun tehtävänä on tukea Itävallassa asuvien lasten ja nuorten suomen kielen taitoa ja suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus on tarkoitettu niille lapsille ja nuorille, joiden vanhemmista ainakin toinen on suomalaistaustainen tai joilla on muusta syystä vahvat siteet Suomeen ja suomen kieleen (esim. lapset, jotka ovat asuneet aiemmin Suomessa). Opetusta annetaan varsinaisen kouluopetuksen rinnalla. Päävastuu suomen

kielen ylläpitämisestä ja kehittämisestä on kuitenkin perheillä. Tavoitteena on herättää ja ylläpitää oppilaan kiinnostus suomen kieleen.

Opetuksen arvoperustan lähtökohtana on, että oppilas vahvistaa monikielistä identiteettiään ja paikkaansa maailmassa sekä laajentaa ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja – katsomustaan. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan toisiaan sekä erilaisia tapoja, mielipiteitä ja katsomuksia. Oppilaat nähdään yhdenvertaisina ja tasa-arvoisina. Suomi-koulun toimintakulttuurin ja opetuksen yhteisöllisyys ja kannustavuus luovat kasvualustan oppimisen ilolle ja halulle, uteliaisuudelle ja luovuudelle.

Wienin Suomi-koulun oppimiskäsityksen mukaan oppilas on aktiivinen toimija ja oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppiminen pohjautuu aikaisempaan osaamiseen ja kokemuksiin. Oppilasta tuetaan liittämään opittava asia omiin aikaisempiin käsityksiinsä ja ymmärryksiinsä. Oppiminen on monimuotoista. Oppimisessa yhdistyvät monet eri osa-alueet, kuten toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa kielen osaamista. On tärkeää, että asiat, joiden parissa työskennellään, ovat oppilaalle merkityksellisiä ja yhteydessä hänen kokemusmaailmaansa. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Oppilaita rohkaistaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Oppilaiden kysymyksille annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia ja kuuntelemaan toisten näkemyksiä.

Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät sekä oppimisen iloa että edellytyksiä luovaan ajatteluun. Valmiudet eettiseen ja systeemiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia. Samalla kehittyvät myös oppilaiden valmiudet ymmärtää ja käyttää käsitteellisempää kieltä.

Koska oppilas asettaa toiminnalleen tavoitteet suhteessa itsetuntoonsa ja minäkuvaansa, kannustava ja rohkaiseva ohjaus ja palaute oppimisen aikana tukevat oppilaan myönteisen minäkuvan kehittymistä. Realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista tukevaa ja välittävää sekä avointa ja rohkaisevaa vuorovaikutusta sekä yksilö- että ryhmätilanteissa. Opettaja asettaa tavoitteet mahdollisuuksien mukaan ainakin osittain oppilaiden kanssa yhdessä.

3. Opetuksen arviointi

Oppilaan oppimisen arvioinnin tehtävänä on ohjata opiskelua ja itsearviointia. Painopiste on oppimista edistävässä ja kannustavassa arvioinnissa. Arviointi tukee suomen kielen oppimista ja kielitaidon edelleen kehittämistä sekä auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä kieliminää. Positiivinen käsitys itsestä kielenoppijana ja -osaajana kannustaa, ohjaa ja motivoi kehittämään suomen kielen taitoa. Arvioinnin tavoitteet ja tarkoitus vaihtelevat muun muassa oppilaiden iän ja kielitaidon tavoitteiden mukaan.

Oppilaan oppimisen arvioinnissa suuri merkitys on opettajien antamalla ohjaavalla suullisella palautteella. Arvioinnin keskeisiä piirteitä ovat rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri, oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa, oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan, arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys ja arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun toiminnan suunnittelussa.

Suomi-koulussa käytetään monipuolisia arviointitapoja arvioinnin tarkoituksesta riippuen. Edistymisen, osaamisen ja oppilaan työskentelyn seurannassa jatkuva arviointi, oppilaiden havainnointi ja palautteen antaminen ovat tärkeimpiä arviointitapoja. Arviointi antaa oppilaalle realistista palautetta kielitaidosta suhteessa oppimisen tavoitteisiin. Wienin Suomi-koulussa arviointi on pääosin sanallista, ja siinä kuvataan oppilaan edistymistä suhteessa hänen omaan lähtötasoon. Arvioinnin kohteita ovat suomen kieli, kirjallisuus ja oppimiskokonaisuudet.

Suomi-koulussa arviointitavoista päätetään ryhmä- ja oppilaskohtaisesti. Arviointia voidaan toteuttaa monella tavalla: se voi olla esimerkiksi pieni keskustelu oppilaan kanssa, opettajan jatkuvaan havainnointiin perustuva sanallinen kuvaus, "arviointijuna" tai muu vastaava havainnollistava arviointityökalu. Jos arviointityökalua käytetään, tulee se valita oppilaan iän ja kielitaidon mukaan.

Suomi-koulun opinnoista annetaan oppilaalle osallistumistodistus, johon voidaan sisällyttää myös kannustavaa palautetta.

4. Kielikasvatus ja monikielisyys

Oppilaan kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Suomi-koulun opetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin suomen kielen taitoaan rohkeasti. Oppilasta ohjataan myös lukemaan kielitaidolleen sopivaa kirjallisuutta.

Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Lähtökohtana on oppilas aktiivisena toimijana, jolloin oppilaan kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Suomi-koulujen oppilaiden kielitaustat vaihtelevat. Osalla oppilaista suomen kieli on äidinkieli tai yksi äidinkielistä. Kieli on tärkeä sekä oman minuuden tiedostamisen että kieltä puhuvaan yhteisöön liittymisen kannalta. Kieli on voimavara sekä kielen käyttäjälle että ympäröivälle yhteiskunnalle. Vaatimus kahden kielen yhtä hyvästä hallinnasta on keinotekoinen ja teoreettinen, koska syntymästään saakka kaksikielisetkin käyttävät eri kieltä eri tilanteissa, eri ihmisten kanssa ja eri tarkoituksiin. Kaksikielisyys liittyy olennaisesti mahdollisuus identifioitua molempiin kieliryhmiin.

Kielen oppimiseen vaikuttaa ratkaisevasti, kuinka paljon lapsi kuulee kyseistä kieltä. Lapsi kykenee omaksumaan useampia kuin yhden kielen. Kaksi- ja monikielisten ajattelun on myös todettu olevan luovempaa, joustavampaa ja oivaltavampaa kuin yksikielisten.

Kaksi- ja monikieliseksi kasvamisessa hyvin merkittävä rooli on kodilla. Koska Suomi-koulussa kielen oppimiseen käytetty aika on hyvin rajallinen, Suomi-koulun johtokunta, opettajat ja vanhemmat voivat yhteistyössä pohtia, miten kaikki voivat omalta osaltaan edistää lapsen kielitaidon kehittymistä. Monikielinen oppilas voi ymmärtää paljonkin suomea, mutta ei välttämättä aina puhu tai kirjoita sitä. Tällainen reseptiivinen monikielisyys tulee tunnistaa ja tunnustaa opetuksessa myös kielitaidoksi, osaksi oppilaan monikielisiä resursseja.

5. Toimintakulttuuri ja toimintaympäristö

Wienin Suomi-koulun toimintakulttuurin tavoitteena on tukea koulun yhteisten arvojen ja tavoitteiden toteutumista oppilaiden oppimisessa, kehittämisessä ja kasvussa sekä koko yhteisön työskentelyssä ja yhteistyössä. Kannustavuus, oppilaiden oman aktiivisuuden tukeminen sekä heidän maailmansa lähtökohdista rakennettu oppiminen ovat osa Suomi-koulun toimintakulttuuria. Toimintakulttuurille on keskeistä joustavuus ja sopeutuminen muuttuviin olosuhteisiin, kuten oppilaiden määrään ja erilaisiin ikä- ja kielitatoryhmiin, toimintaedellytyksiin, tilankäyttömahdollisuuksiin, yhteisöltä saatavaan tukeen, taloudellisiin

resursseihin ja opettajien saatavuuteen ja heidän taustakoulutukseensa. Opettajia myös kannustetaan täydentämään ja päivittämään osaamistaan ja koulutustaan eri tavoin.

Kaikessa toiminnassa näkyy pyrkimys tarjota oppilaille mahdollisuus kielitaidon ja suomalaisen kulttuurin tuntemuksen kehittymiseen heidän omista lähtökohdistaan. Yhteisöllisyys tukee koulujen toimintakulttuurin toteuttamista. Ilman kotien tukea koulujen toiminta olisi mahdotonta. Suomenkielinen yhteisö tukee monin tavoin koulun työtä, ja koulun toiminta tarjoaa omalta osaltaan suomenkieliselle yhteisölle yhteisiä tilaisuuksia ja mahdollisuuksia pitää yhteyttä keskenään.

Oppimisympäristönä toimivat ryhmäkohtaiset luokkatilat. Suomalaisuuteen liittyvät juhlat ja tilaisuudet rikastavat osaltaan Suomi-koulun oppimisympäristöä. Niistä rakennetaan mahdollisuuksien mukaan kokonaisuuksia, jotka tukevat suomalaisuutta ruokaa, lauluja ja leikkejä myöten.

Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Ryhmässä sovitaan yhteiset säännöt lukuvuoden aluksi. Oppilaat saavat tutkia, kokeilla, leikkiä, liikkua, ihmetellä ja aistia ja heitä rohkaistaan aktiivisuuteen ja luovuuteen. Ilmapiiriltään avoimet ja luottamukselliset oppimisympäristöt herättävät oppilaissa halun ilmaista itseään ja monimuotoinen tekeminen tulee näkyväksi oppimisympäristöissä.

6. Oppilaiden osallisuus

Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisena kuin hän on. Oppilasta kuunnellaan ja arvostetaan. Suomi-koululle on tärkeää, että oppilas kokee olevansa osallinen kouluyhteisössään yhdessä toisten kanssa. Oppilaiden näkemykset ovat tärkeä voimavara koulun toiminnan suunnittelussa ja ohjaamisessa. Oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omia ajatuksiaan, toiveitaan ja tarpeitaan. Ne antavat pohjaa yhteiselle ideoinnille ja käytännön toiminnan suuntaamiselle lähelle oppilaiden omaa maailmaa ja elämänpiiriä.

7. Opetuksen eriyttäminen ja oppilaiden ohjaus

Suomi-koulun oppilaat eroavat toisistaan kielitaidon tason lisäksi myös oppimis- ja opiskelunvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioiltaan sekä oppimistarpeiltaan. Suomi-koulun opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Oppilaiden erilaiset oppimistarpeet pyritään ottamaan huomioon eriyttämällä opetusta. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa.

Jotta suomen kielen oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineksen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksen mukaisia opetusjärjestelyitä.

On tärkeää, että sekä tukea tarvitsevat että hyvin edistyneet oppilaat saavat oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä.

Ohjauksella tarkoitetaan Suomi-koulussa jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen ja kehityksen tueksi. Ohjaus on osa kaikkien koulussa ja sen erilaisissa oppimisympäristöissä työskentelevien yhteistä työtä. Koulun toimintakulttuuri ja yhteistyö kotien kanssa tukevat ohjauksen järjestämistä.

Suomi-koulussa pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilaita ohjataan laadukkaiden suomenkielisten verkkosivustojen käyttöön ja verkossa olevan tiedon kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita kannustetaan myös omaehtoiseen opiskeluun suomen kielen verkkomateriaalien avulla.

Oppilaita kannustetaan mahdollisuuksien mukaan sosiaaliseen kanssakäymiseen suomenkielisten ikätovereiden kanssa, ja kotien kanssa keskustellaan vertaisryhmien merkityksestä lapselle ja nuorelle. Oppilaita ohjataan myös seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia Suomessa verkon, television sekä sanoma- ja aikakauslehtien avulla. Lisäksi oppilaita opastetaan lukemaan kullekin ikätasolle sopivaa suomenkielistä kauno- ja tietokirjallisuutta. Suomi-koulun kirjastoa päivitetään mahdollisuuksien mukaan ja Wienin suomalainen koulu yhdistys pyrkii antamaan oppilaille suomenkielisen kirjan lahjaksi lukuvuoden loppuksi.

8. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä suomen kielen avulla. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa suomen kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun suomalaiseen kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti.

Suomi-koulun opetuksen tavoitteena on tukea suomalaistaustaisten lasten ja nuorten suomen kielen taitoa ja aktiivista monikielisyyttä sekä herättää heidän kiinnostuksensa suomen kielen taidon elinikäiseen kehittämiseen. Suomi-koulussa hyödynnetään oppilaan mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Suomi-koulun opetuksessa oppilaan omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Opetuksen tehtävänä on tukea suomen kielen käyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan myös tietotekniikkaa, internetiä ja sosiaalista mediaa.

Oppilasta kannustetaan kuuntelemaan, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Ilmaus- ja sanavarantoa laajennetaan systemaattisesti kattamaan elämän eri osa-alueita. Oppilasta tuetaan omaksumaan lukemisen ja kirjoittamisen taito sekä tutustumaan ikätasoaan ja kielitaidon tasoaan vastaavaan lasten- ja nuortenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Tavoitteena on oppia käyttämään kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja hankkimaan tietoa suomen kielen avulla sekä tiedostamaan suomen kielen merkitys ja etenkin luomaan positiivinen suhde siihen.

Suomi-koulun opetuksen tavoitteena on kehittää ja vahvistaa oppilaan monilukutaitoa, jolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkinna, tuottamisen ja arvottamisen taitoja. Monilukutaito pohjautuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, äänellisiä, kuvallisia, kinesteettisiä, painettuja, analogisia tai digitaalisia. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla.

Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä tekstejä niin, että oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä. Monilukutaidon opetuksessa korostuu vuorovaikutus ja toiminnallisuus eli se, miten erilaisissa kielenkäyttötilanteissa toimitaan ja mihin kieltä käytetään.

Suomi-koulujen oppilasryhmät ovat taustoiltaan heterogeenisiä: oppilaiden suomen kielen taidon lähtötaso vaihtelee, samoin kuin kielitaidon kehityksen tavoitteet. Opetuksen ja arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan kulloinkin kielitaidon taso ja ikä. Näiden pohjalta opettaja määrittelee, mitkä ovat oppilaiden kielitaidolle asetettavat tavoitteet ja miten ne

saavutetaan. Opetuksessa pyritään luomaan yhteisiä, ikäkauden mukaisia tavoitteita ja tarjoamaan edellytyksiä ja strategioita kielitaidon yksilölliseen kehittämiseen erilaisissa oppimisympäristöissä ja kodin tuella.

9. Ikä- ja kielitaitotasojen mukaiset suomen kielen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomen kieli on Suomi-koulun opetuksessa sekä oppimisen kohde että väline. Opetuksessa huomioidaan, että oppilaat voivat olla kielen kehityksessään hyvin eri vaiheissa. Tavoitteena on toiminnallinen kielitaito, jonka avulla voi olla vuorovaikutuksessa sekä toisten suomen puhujien että suomenkielisten tekstien kanssa. Ilmaisuja ja ilmaisutapoja opetetaan systemaattisesti konkreettisista, arkeen liittyvistä ilmaisuista vähitellen kohti käsitteellisempiä ilmaisuja.

Alla esitellyistä tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä voidaan valita kullekin ryhmälle sopivat tavoitteet ja sisällöt. Kaikkien oppilaiden ei kuitenkaan tarvitse saavuttaa kaikkia tavoitteita, vaan oppilaiden kanssa keskitytään heidän vahvuuksiinsa kehittämällä niitä edelleen, jolloin myös heikommat kielitaidon osa-alueet kehittyvät. Kielitaitoa kehitetään yhteistyössä kodin kanssa.

Tässä osiossa opetuksen tavoitteet ja sisällöt on esitetty ikätasoin kielitaitotasoihin jaettuina. Wienin Suomi-koulun opetusryhmät eivät aina vastaa näitä kielitaitotasoja. Eri kielitaitotasojen kesken on päällekkäisyyksiä sekä tavoitteissa että sisällöissä, sillä samat asiat koskevat usein useampaa kielitaitotasoa. Kullekin ryhmälle ja oppilaalle valitaan yksilöllisesti ikä- ja kielitaitotasoa vastaavat tavoitteet ja sisällöt oppimisen kohteiksi.

9.1. 3–5-vuotiaat

Keskeistä on uteliaisuuden ja kiinnostuksen herättäminen suomen kieltä ja sillä toimimista kohtaan. Lasten on tärkeä saada runsaasti myönteistä palautetta ja rohkaisua suomen kielen käytön vahvistumiseksi. Opetuksen tulee olla lasten arkeen liittyvää suullista kommunikaatiota. Kielellisiä taitoja kehitetään vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja lapsia rohkaistaan käyttämään vähäistäkin suomen kielen taitoaan. Vanhempien sitoutuminen lapsen kielenoppimisen kehittämiseen ja yhteisiin tavoitteisiin edistää oppimista tehokkaimmin.

Kuuntelemista ja puhumista harjoitellaan monipuolisesti eri tilanteissa satujen, tarinoiden, leikin, lorujen ja laulujen avulla. Lasten kanssa harjoitellaan asioiden ja esineiden nimeämistä sekä erilaisten yksinkertaisten puhuttujen viestien kuuntelemista ja tuottamista. Kielitaitoa vahvistetaan kasvattamalla lasten ilmaisuväriä monipuolisesti ja systemaattisesti. Lapsia motivoidaan käyttämään kieltä ja ilmaisemaan itseään vuorovaikutuksessa toisten suomen puhujien kanssa eri tavoin.

Lapsille luetaan heidän kielitaitotasolleen sopivaa suomenkielistä lastenkirjallisuutta ja tarinoita keskustellaan yhdessä. Tällä tavoin lapsia tutustutetaan suomenkielisten kirjoitettujen tekstien maailmaan sekä tuetaan lukemaan oppimisen valmiuksia.

9.1.1. Tavoitteet ja sisällöt 3-5-vuotiaille kuuntelemisen ja puhumisen osalta

Lasta tuetaan:

- kysymään ja vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiin ja tervehdyksiin
- nimeämään erilaisia esineitä ja asioita arkiympäristöstään
- laulamaan, loruttelemaan ja leikkimään erilaisia suomalaisia lastenlauluja, -loruja ja leikkejä
- kasvattamaan vähitellen suomen kielen ilmaisuväriä

- ilmaisemaan perustarpeitaan ja toimimaan vuorovaikutuksessa aikuisten ja ikätovereiden kanssa suomen kielellä

- laulamaan, loruttelemaan ja leikkimään erilaisia suomalaisia lastenlauluja, loruja ja leikkejä

Keskeiset sisällöt

- suomenkieliset lastenlaulut ja lorut

- suomenkieliset sadut ja tarinat

- laulu-, liikunta- ja roolileikit

- leikit erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

- sana- ja ilmaisuvarannot: tervehtiminen, kiittäminen, anteeksipyyttäminen, perhe, koti, eläimet, vaatteet, ruuat, ruumiinosat

- luonto ja sää, vuoden- ja vuorokaudenajat, lelut, tunteet

9.1.2. Tavoitteet ja sisällöt 3-5-vuotiaille lukemisen ja kirjoittamisen osalta

Lasta rohkaistaan

- tutustumaan suomenkielisiin tarinoihin

- tutustumaan suomalaisesta kulttuurista tuttuihin

satuhahmoihin.

Keskeiset sisällöt:

- suomenkieliset sadut, tarinat, runot ja lorut

- suomalaiseen kulttuuriin olennaisesti liittyvät satuhahmot

9.2. 6–8-vuotiaat

Oppilaiden kanssa leikitellään monipuolisesti kielellä ja kehitetään heidän kielitaitoaan. Oppilaiden kanssa harjoitellaan sanojen alku- ja loppuäänteen havaitsemista ja vahvistetaan näin luku- ja kirjoitustaidon pohjana olevia taitoja. Oppilaiden suomen kielen sana- ja ilmaisuvarantoa kasvatetaan tietoisesti ja systemaattisesti ja heitä rohkaistaan käyttämään vähäistäkin suomen kielen taitoaan eri tilanteissa.

9.2.1. Tavoitteet ja sisällöt 6-8-vuotiaille kuuntelemisen ja puhumisen osalta

Oppilaita ohjataan ja rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri tilanteissa. Heidän kanssaan harjoitellaan keskeisiä puheviestinnän strategioita, kuten keskustelun aloittamista, ylläpitämistä ja päättämistä. Ohjeiden, viestien ja tarinoiden kuuntelemista harjoitellaan erilaisissa tilanteissa.

Oppilasta tuetaan

- kysymään ja vastaamaan yksinkertaisiin, itseään koskeviin kysymyksiin eri tilanteissa

- kertomaan perustiedot itsestään

- ilmaisemaan välittömät tarpeensa

- hahmottamaan kuulemastaan puheesta aihe

- ymmärtämään yksinkertaisia ohjeita ja viestejä

- ilmaisemaan, ymmärtääkö hän kuulemaansa
- pyytämään toistamista
- nimeämään erilaisia asioita ja esineitä lähiympäristöstään
- oppimaan suomeksi luvut 1–100
- ääntämään sanoja ja lauseita melko ymmärrettävästi
- ilmaisemaan tunteitaan, tarpeitaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään eri tilanteissa ikätasonsa mukaisesti
- esittämään kohteliaita pyyntöjä, kieltoja ja käskyjä sekä kysymään ja vastaamaan kysymyksiin
- osallistumaan itselleen tuttua aihetta käsittelevään keskusteluun vastavuoroisesti kertoen ja kuunnellen

Keskeiset sisällöt

- erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- suomenkieliset lastenlaulut ja -lorut
- suomenkieliset sadut ja tarinat
- laulu-, liikunta- ja roolileikit sekä pelit
- erilaiset vuorovaikutustilanteet oppilaiden kiinnostuksen kohteiden ja tarpeiden mukaan
- sanasto: tervehtiminen, kiittäminen, anteeksipyyttäminen, perhe, koti, eläimet, viikonpäivät, kuukaudet, kellonajat, vaatteet, ruuat, ruumiinosat, luonto ja sää, vuoden- ja vuorokaudenajat, lelut, koulun oppiaineiden nimet, luvut
- tervehtimisfraasit

9.2.2. Tavoitteet ja sisällöt 6-8-vuotiaille lukemisen ja kirjoittamisen osalta

Oppilaat tutustuvat suomen kielen äänne-kirjain vastaavuuteen ja harjoittelevat vähitellen tunnistamaan ja tuottamaan kirjaimia, tavuja, sanoja ja tekstejä suomen kielellä. Oppilaita rohkaistaan lukemaan itse oman taitonsa ja kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti suomenkielisiä tekstejä. Oppilaiden monilukutaidon kehittymistä tuetaan ohjaamalla heitä lukemaan ja tuottamaan suomea eri viestintävälinein.

Oppilasta ohjataan

- oppimaan suomen kielen aakkoset
- oppimaan suomen kielen äänne-kirjain-vastaavuus
- lukemaan ja kirjoittamaan yksittäisiä sanoja ja lauseita
- ymmärtämään yksinkertaisia, lyhyitä tekstejä itselle tutuista aiheista
- kirjoittamaan yksinkertaisia tekstejä itselle tutuista aiheista
- keskustelemaan lukemastaan.

Keskeiset sisällöt

- sanojen ja yksittäisten lauseiden kirjoittaminen

- viestien kirjoittaminen sukulaisille tai ystäville
- lyhyiden viestien lukeminen
- yksinkertaisten, tutuista aiheista kertovien tekstien lukeminen ja kirjoittaminen
- erilaisten suomenkielisten tekstien kirjoittaminen ja lukeminen: tarina, helppo asiateksti, sähköpostiviesti, tekstiviesti, chat-viesti, muistilappu

9.3. 9–12-vuotiaat

Opetuksen tavoitteena on motivoida oppilaita jatkamaan suomen kielen oppimistaan. Oppilaita kannustetaan syventämään ja kehittämään kielitaitoaan kielen eri osa-alueilla sekä rohkaistaan heitä käyttämään vähäistäkin suomen kielen taitoaan eri tilanteissa. Oppilaiden suomen kielen sana- ja ilmaisuväriä kasvatetaan tietoisesti ja systemaattisesti. Suomen kielen oppimisessa on hyvä hyödyntää tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia, kuten sosiaalista mediaa, sähköisiä oppimispelejä ja nettipuheluita.

9.3.1. Tavoitteet ja sisällöt 9-12-vuotiaille kuuntelemisen ja puhumisen osalta

Tavoitteena on, että oppilaat sujuvoittavat ja laajentavat ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan. Opetuksen tarkoituksena on ohjata oppilaita toimimaan entistä vaativammissa ja monipuolisemmissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaat harjaantuvat kuuntelemaan erityyppisissä tilanteissa tuotettua puhuttua suomea.

Oppilasta ohjataan

- ilmaisemaan itseään itselleen merkityksellisissä vuorovaikutustilanteissa
- ääntämään suomen sanoja melko ymmärrettävästi
- vahvistamaan vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisuväriä siten, että hän pystyy osallistumaan keskusteluun itselleen tutuista tai ikätasolleen ominaisista aihepiireistä
- vahvistamaan kuuntelemisen taitojaan erilaisissa ja itselleen tutuissa tilanteissa
- hahmottamaan kuulemastaan tarinasta aihe ja keskeisiä kohtia ja/tai ymmärtämään kuulemastaan tarinasta aiheen ja keskeisen sisällön lisäksi yksityiskohtia.

Keskeiset sisällöt

- tervehtimis- ja muut tilannesidonnaiset fraasit
- helpot kysymykset ja niihin vastaaminen
- suomenkieliset laulut ja runot
- suomenkieliset sadut ja tarinat
- laulu-, liikunta- ja roolileikit sekä pelit
- draamaharjoitukset erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- selkouutiset

9.3.2. Tavoitteet ja sisällöt 9-12-vuotiaille lukemisen ja kirjoittamisen osalta

Opetuksen tavoitteena on, että oppilaat laajentavat ja sujuvoittavat luku- ja kirjoitustaitoaan suomen kielellä. Oppilaita rohkaistaan ja innostetaan lukemaan oman kielitaitonsa mukaisesti monipuolisesti suomenkielisiä tekstejä ja kirjoittamaan suomen kielellä.

Oppilasta ohjataan

- oppimaan suomen kielen äänne-kirjain-vastaavuus
- lukemaan ja kirjoittamaan itselleen tarpeellisia tekstejä (ohje, viesti, lyhyt kertomus, lyhyt tietoteksti, mainos, uutinen, runo) sekä itsenäisesti että ryhmässä
- hahmottamaan lukemastaan tekstistä keskeinen sisältö silloin, kun hän saa tukea ymmärtämiselle erilaisin tavoin ja/tai ymmärtämään lukemastaan tekstistä keskeisen sisällön lisäksi myös yksityiskohtia ja asioiden välisiä suhteita
- syventämään taitojaan tuottaa tekstejä sekä itsenäisesti että ryhmässä

Keskeiset sisällöt

- erilaisten tekstien monipuolinen lukeminen ja kirjoittaminen, yhdessä tai itsenäisesti
- sanojen, ilmausten ja tekstien merkitykset
- suomenkieliset lapsille ja nuorille suunnatut elokuvat, mediatekstit ja kauno- ja tietokirjallisuus
- suomalaiset lasten ja nuorten maailmaan liittyvät kansanperinteen lajit, nykyperinne ja Kalevala

9.4. 13–18-vuotiaat

Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään yhä monipuolisemmin ja itsenäisemmin suomen kieltä eri yhteyksissä. Oppilaita kannustetaan aktiivisesti syventämään ja kehittämään kielitaitoaan kielen eri osa-alueilla. Oppilaita kannustetaan käyttämään vähäistäkin suomen kielen taitoaan eri tilanteissa ja rohkaistaan kasvattamaan suomen kielen sana- ja ilmaisuvarantoaan tietoisesti ja systemaattisesti myös abstraktin kielen osalta.

9.4.1. Tavoitteet ja sisällöt 13-18-vuotiaille kuuntelemisen ja puhumisen osalta

Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä sekä erilaisten monimediaisten tekstien kanssa oma-aloitteisin ja aktiivisin osallistujina.

Oppilasta ohjataan

- ilmaisemaan itseään itselleen merkityksellisissä, monipuolisissa vuorovaikutustilanteissa
- ääntämään suomen sanoja melko ymmärrettävästi ja/tai tarkentamaan ääntämistään
- vahvistamaan vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisuvarantoaan siten, että hän pystyy osallistumaan keskusteluun itselle tutuista ja/tai ikätasolleen ominaisista erilaisista aihepiireistä
- vahvistamaan kuuntelemisen taitojaan itselle tutuissa ja/tai erilaisissa tilanteissa
- hahmottamaan kuulemastaan puheesta/kertomuksesta aihe ja keskeisiä kohtia ja/tai keskeisen sisällön lisäksi yksityiskohtia.
- harjoittamaan formaaleiden puhetilanteiden kuuntelemis- ja ymmärtämistaitoja

Keskeiset sisällöt

- tervehtimis- ja muut tilannesidonnaiset fraasit ja/tai erilaisiin toimintoihin liittyvät fraasit ja ilmaisut
- helpot kysymykset ja niihin vastaaminen
- suomenkielinen musiikki
- suomenkieliset runot, tarinat ja kertomukset
- suomenkielinen sosiaalinen media
- draamaharjoitukset erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavat monipuoliset kuuntelutaidot, kuultu oman puheen mallina

9.4.2. Tavoitteet ja sisällöt 13-18-vuotiaille lukemisen ja kirjoittamisen osalta

Oppilaita ohjataan etsimään tietoa itsenäisesti ja monipuolisesti eri viestintävälineitä hyödyntäen. Oppilaita innostetaan lukemaan monipuolisesti suomenkielistä mediaa sekä tieto- ja kaunokirjallisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään ja monipuolistamaan suomen kielen taitojaan.

Oppilasta ohjataan

- lukemaan ja kirjoittamaan itselleen tarpeellisia tekstejä (ohje, erilaiset viestit, lyhyt kertomus, lyhyt tietoteksti, mainos, uutinen, runo) sekä itsenäisesti että ryhmässä
- hahmottamaan lukemastaan tekstistä keskeinen sisältö silloin, kun hän saa tukea ymmärtämiselle erilaisin tavoin.
- ymmärtämään lukemastaan tekstistä keskeisen sisällön lisäksi myös yksityiskohtia ja asioiden välisiä suhteita
- syventämään taitojaan tuottaa tekstejä sekä itsenäisesti että ryhmässä.
- syventämään ja monipuolistamaan luetun ymmärtämisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- erilaisten epämuodollisten ja muodollisten tekstien lukeminen ja kirjoittaminen tuetusti yhdessä ja yksin
- sanojen, ilmausten ja tekstien merkitykset
- suomenkielinen nuorille suunnattu kauno- ja tietokirjallisuus, elokuvat ja mediatekstit (myös sosiaalisen median tekstit)

9.5. Tavoitteiden painotus eri ryhmissä

Kaikissa Wienin Suomi-koulun ryhmissä päätavoitteena on oppilaiden suomen kielen kehittäminen ja tukeminen. Tärkeintä on rohkaista oppilaita puhumaan ja käyttämään suomen kieltä monipuolisesti. Kaikissa ryhmissä tärkein tavoite on, että jokaisella oppilaalla on turvallinen olo ja mahdollisuus löytää paikkansa ryhmässä. Opetus on toiminnallista ja oppilaslähtöistä. Suomi-koulussa tulee olla hauskaa! Etenkin nuorisoryhmässä muodollisia tavoitteita tärkeämpää on yhteishengen nostattaminen ja oppilaiden motivointi.

10. Kirjallisuuden opetus

Kirjallisuuden rooli on keskeinen sekä oppilaan ajattelun että identiteetin kehittymisen kannalta. Lisäksi se tukee kielitaidon kehittymistä ikäkautta vastaavalle taito- ja abstraktiotasolle. Suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin tuntemuksen kehittymistä edistää, jos ainakin toinen vanhemmista käyttää suomea lapsen kanssa johdonmukaisesti. Suomi-koulun rooli on kirjallisuuden tuntemuksen lisäämisessä kodin roolia tukevaa. Suomi-koulun opettajan tehtävänä onkin suomalaisen kirjallisuuden esittelemine ja sen lukemiseen innostaminen sekä oppilaille että mahdollisuuksien mukaan myös vanhemmille. Kodin ja koulun välillä on hyvä pyrkiä vastavuoroisuuteen; oppilaiden kiinnostuksen kohteiden tunteminen edistää opiskelun suunnittelua.

Tämä opetussuunnitelmasuositus pohjautuu laajaan kirjallisuuskäsitykseen. Kirjallisuudella tarkoitetaan monia erilaisia tekstejä ja niihin mahdollisesti liittyviä kuvia, ääniä, värejä ja linkkejä. Perinteisten kuvakirjojen, sarjakuvien ja kirjojen rinnalle ovat tulleet nettisarjakuvat, netistä luettavat e-kirjat, äänikirjat tallenteina, tarinalliset nettipelit ja fanifiktio.

11. Ikä- ja kielitaitotasojen mukaiset kirjallisuuden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kirjallisuuden opetuksen tavoitteissa huomioidaan suomen kielen opetukselle asetetut tavoitteet, koska ne etenkin lukemisen osalta luovat perustaa kirjallisuuden ymmärtämiselle. Myös muut kielitaidon osa-alueet huomioidaan, koska kirjallisuutta ei enää ymmärretä vain tekstien lukemisena, vaan myös niiden kanssa toimimisena, jolloin myös muut kielitaidon osa-alueet aktivoidaan. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen.

11.1. 3–5-vuotiaat

Lasta ohjataan

- tutkimaan ikätasolle sopivaa lastenkirjallisuutta leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin.

Keskeiset sisällöt

- lastenlaulut ja -lorut
- laulu-, liikunta- ja roolileikit
- draamaleikit erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- satujen ja tarinoiden lukeminen ja niistä keskusteleminen lasten kanssa
- saduttaminen
- kuvalukutaidon kehittäminen

11.2. 6-8-vuotiaat

Oppilasta ohjataan

- tutustumaan ikätasolleen sopivaan kirjallisuuteen
- tutustumaan selkokieliseen kirjallisuuteen
- lukemaan suomea myös ääneen
- kehittämään monilukutaitoaan ohjaamalla tuottamaan ja lukemaan suomea eri viestintävälinein

- tutkimaan ikätasolle sopivaa lastenkirjallisuutta leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin.

Keskeiset sisällöt

- lastenlaulut ja -lorut
- sadut ja tarinat
- laulu-, liikunta- ja roolileikit
- draamaleikit erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- ääneen lukeminen
- kirjallisuus eri viestintävälineissä
- tarvittaessa selkokielistä kirjallisuutta
- saduttaminen
- kuvalukutaidon kehittäminen

11.3. 9-12-vuotiaat

Oppilasta ohjataan

- tutustumaan ikätasolleen sopivaan kirjallisuuteen
- tutustumaan selkokieliseen kirjallisuuteen
- kehittämään monilukutaitoaan tuottamalla ja lukemalla suomea eri viestintävälinein
- lukemaan suomeksi myös nuorille suunnattuja kokonaisteoksia.

Keskeiset sisällöt

- laulut ja runot
- sadut ja tarinat
- laulu-, liikunta- ja roolileikit
- draamaleikit erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- videointi, valokuvaus, sosiaalinen media
- lapsille ja nuorille suunnattu kauno- ja tietokirjallisuus, elokuvat ja mediatekstit ikätason mukaan
- tarvittaessa selkokielistä kirjallisuutta
- kansanperinteen lajeja, nykyperinnettä ja Kalevalaa

11.4. 13-18-vuotiaat

Oppilasta ohjataan

- avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään
- kehittämään monilukutaitoaan tuottamalla ja lukemalla suomea eri viestintävälinein
- näkemään kirjallisuuden ja elokuvan merkitys monikielisen nuoren identiteetin rakentamisen keinona.

Keskeiset sisällöt

- lyhytproosa, novellit
- musiikki, jossa suomenkieliset sanat
- scifi- ja fantasiakirjallisuus
- dekkarit
- videointi, valokuvaus, sosiaalinen media
- draamaharjoitukset
- suomenkieliset nuorille suunnatut elokuvat ja mediatekstit
- kansanperinteen lajeja, nykyperinnettä ja Kalevalaa

12. Oppimiskokonaisuudet

Suomi-koulussa opetusta eheytetään oppimiskokonaisuuksilla, jolloin esimerkiksi Suomeen liittyvät aihepiirit tukevat samalla kielen kehittymistä ja rikastumista. Opetuksen eheyttämisellä tarkoitetaan sellaista pedagogista lähestymistapaa opetuksen toteuttamisessa, jossa yhdistetään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja toisiinsa liittyviksi kokonaisuuksiksi tai teemoiksi. Eheyttävässä opetuksessa sisällöistä muodostetaan oppilaan elämää vastaavia kokonaisuuksia, joissa oppimista voivat ohjata hänen omat kysymyksensä ja kiinnostuksen kohteensa.

Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään suomen kielen oppimisen muun muassa kirjallisuuden ja oppimiskokonaisuuksien oppimiseen sekä muuhun Suomi-koulun toimintaan. Oppilaat voivat näin hahmottaa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja oman kieliyhteisön kannalta.

Oppimiskokonaisuudet-osion tavoitteena on antaa apuvälineitä Suomi-koulun opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Koulun tavoitteiden ja oppilaiden ikätason, kielitaidon sekä opiskeluryhmien koostumuksen mukaisesti oppimiskokonaisuuksista voi valita osia tai kokonaisuuksia, yhdistellä aihepiirejä tai rakentaa omia kokonaisuuksia. Lähtökohtana oppimiskokonaisuuksien rakentumiselle ovat lasten ja nuorten maailma ja oppilaiden mielenkiinnon kohteet ja toiveet.

Oppimiskokonaisuuksilla pyritään tukemaan uusien käsitteiden oppimista ja kielitaidon harjaannuttamista sekä ajattelun taitojen syventämistä. Oppimiskokonaisuudet rakennetaan syveneviksi ja laajentuviksi iän ja kielitaidon karttumisen mukaan. Oppilaiden aktiivista, monenlaisiin kielenkäyttötilanteisiin ohjaavaa suomen kielen käyttöä tuetaan monipuolisilla, toiminnallisilla ja oppilaiden elämää lähellä olevilla toimintamuodoilla.

Oppimiskokonaisuudet voivat olla esimerkiksi lyhyemmän tai pidemmän ajan jatkuvia teemoja. Suunnittelussa voidaan hyödyntää myös eri-ikäisten oppilaiden yhteistyötä sekä koko yhteisön voimavaroja. Kokonaisuuksien toteuttamisessa pyritään käyttämään monipuolisia menetelmiä, kuten mediaa ja tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia, kuvallista ilmaisua, kädentaitoja, musiikkia, draamaa ja muuta kehollista ilmaisua. Oppimiskokonaisuuksien toteutuksessa käytetään tavoitteiden mukaisesti musiikkia ja musiikki- ja liikuntaleikkejä, kuvataiteen (kuten kuvelukeminen, piirtäminen, maalaaminen, valokuvaus, videot) ja askartelun tai käsityön menetelmiä, kehollista ilmaisua, liikuntaa, tanssia, leikkejä, draamaa, tieto- ja viestintäteknologiaa ja kotitaloutta.

12.1. Koti ja perhe

Oppilaita ohjataan pohtimaan, millainen on oma perhe ja suku, tärkeät henkilöt.

Millaisia ajatuksia ja tunteita perheeseen liittyy?

Millainen koti on? Millaisia huoneita, huonekaluja, koriste-esineitä, tunnelmia kotiin liittyy?
Miten eri maissa asutaan?

Millaiset ovat perheen arkiaskareet?

Millaisia ovat kodin piirissä käytettävät tervehdykset ja milloin niitä käytetään?

12.2. Ympäristö

Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tutkimaan, millainen on kodin lähiympäristö: tiet, talot, puistot, kaupungit, kirjastot, museot ja muut tutut paikat.

Millainen on koko kylä tai kaupunki?

Millainen on asuinmaa ja Suomi, millaisia eroja niiden välillä on?

Miten lähiympäristössä ja kauemmaksi kuljetaan?

Miten kysytään tietä ja annetaan ohjeita kysyjälle?

Miten matkustetaan tärkeisiin paikkoihin lähellä ja kaukana?

Miten käytetään oman lähiympäristön, paikkakunnan, asuinmaan, maailman karttaa?

12.3. Sää ja vuodenaajat

Oppilaita ohjataan tutkimaan ja vertailemaan vuodenaikojen ja sään muutoksia.

Millainen sää on nyt ja lähiaikoina? Miten sää muuttuu vuodenaikojen mukana?

Miten erilaiseen säähän kannattaa varautua? Miten olisi hyvä pukeutua?

Millainen tekeminen sopii erilaisiin säihin ja vuodenaikoihin?

Millaisia ovat vuodenaajat asuinmaassa ja Suomessa?

12.4. Ihminen

Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja pohtimaan ihmisen kehoa ja sen toimintoja.

Mitä osia kehossa on? Miten ne toimivat? Mihin kaikkeen kehoa voidaan käyttää?

Miten puhumme, näemme, kuulemme ja liikumme? Miten me ajattelemme?

Miten ihminen kasvaa? Millaisia ikävaiheita ihmisen elämässä on?

12.5. Pukeutuminen

Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja kuvaamaan vaatteita ja pukeutumista.

Millaisia ovat lempivaatteet? Miksi? Mitä vaatteet kertovat?

Millaisia vaatteita käytetään eri paikoissa ja eri aikoina?

Millaisia toimintoja ja niitä kuvaavia sanoja pukeutumiseen liittyy?

12.6. Tunteita ja katsomuksia

Oppilaiden kanssa pohditaan tunteita.

Millaisia tunteita päivän mittaan kohdataan? Mitä tunteet kertovat, ja miksi ne ovat tärkeitä?

Millaista on elää kahden tai useamman kulttuurin ja kielen piirissä?

Miten toimitaan niin, että kaikki voivat olla ystäviä keskenään eikä ketään kiusata?

12.7. Ruoka ja ruokailu

Oppilaita ohjataan kertomaan ja pohtimaan ruokailua ja siihen liittyviä aineita, toimintoja ja tapoja.

Mitä syödään kotona, päiväkodissa tai koulussa? Suomen kouluruokailu.

Mitkä ovat arkiruokia, mitä syödään juhlapäivinä tai vierailuilla?

Mitä aineita ruuanlaitossa tarvitaan? Entä mitä astioita ja muita välineitä tarvitaan ruuan valmistuksessa ja ruokailussa?

Millaiset ruokailutavat ovat tuttuja?

Ovatko ruuat ja ruokailutavat samanlaisia asuinmaassa ja Suomessa?

12.8. Terveys ja hyvinvointi

Oppilaita ohjataan tutkimaan terveen elämän edellytyksiä.

Mitkä päivittäiset toiminnot edistävät tervettä elämäntapaa?

Millaiset asiat voivat olla haitallisia tai vaarallisia?

Mitkä ovat tavallisia sairauksia, ja miten sairastuessa toimitaan?

Miten toimitaan lääkärissä?

Mitkä asiat kotona, lähiympäristössä ja muualla tuovat turvallisuutta? Entä jos sattuu vahinkoja ja onnettomuuksia?

12.9. Eläimet, kasvit, sienet

Ohjataan oppilaita havainnoimaan ja tutustumaan eläimiin, kasveihin ja sieniin lähiympäristössä, asuinmaassa ja Suomessa.

Millaisia ovat tutut eläimet, miten ne syntyvät, kasvavat ja elävät?

Miten eläimet elävät maapallon eri kolkissa ja erilaisissa oloissa?

Millaisia eläimiä Suomessa on?

Millaisia ovat lähiympäristön tutut kasvit ja sienet?

Millainen on kasvien elinkaari? Millaisia kasveja on eri elinympäristöissä ja eri vuodenaikoina?

Miten eläimistä ja kasveista pidetään huolta?

12.10. Luonto ja luonnon suojelu

Oppilaita ohjataan tutkimaan ja havainnoimaan luontoa lähellä ja kaukana.

Millaista luontoa on kaupungissa, entä maaseudulla?

Millaisia piirteitä maastossa on?

Miten luonnosta voi nauttia – patikoida, retkeillä, telttailla, kalastaa?

Millä tavalla luonnossa toimitaan ja luontoa suojellaan?

Mitä ilmastonmuutos merkitsee luonnolle ja ihmisille?

12.11. Lukuja ja numeroita

Ohjataan oppilaita tuntemaan ja käyttämään numeerisia peruskäsitteitä. Saksan ja suomen kielen erot numeroissa

Mitä kaikkea voi mitata? Mitä mittaamiseen tarvitaan?

Millaisia muotoja ympäristöstä löytyy?

Miten rahaa käytetään?

12.12. Suomeen liittyviä erityisteemoja

Oppilaita ohjataan tutustumaan eri ikäryhmille soveltuvin osin suomalaiseen juhlaperinteeseen ja kansanperinteeseen, kuten suulliseen perinteeseen, kansanmusiikkiin, perinteiseen rakentamiseen, maakuntaperinteeseen, perinnemaisemaan, huumoriin sekä nykykulttuuriin.

Esimerkkejä:

- Keskeisiä juhlapäiviä Itävallassa ja Suomessa
- juhlanviettotapoja omassa perheessä, kavereilla ja Suomessa
- suomalaista kansanperinnettä, kuten leikkejä ja satuja, satuhahmoja, lauluja, tansseja, musiikkia ja huumoria
- tuttuja suomalaisia julkisuuden henkilöitä, kuten muusikkoja, näyttelijöitä, kirjailijoita, urheilijoita